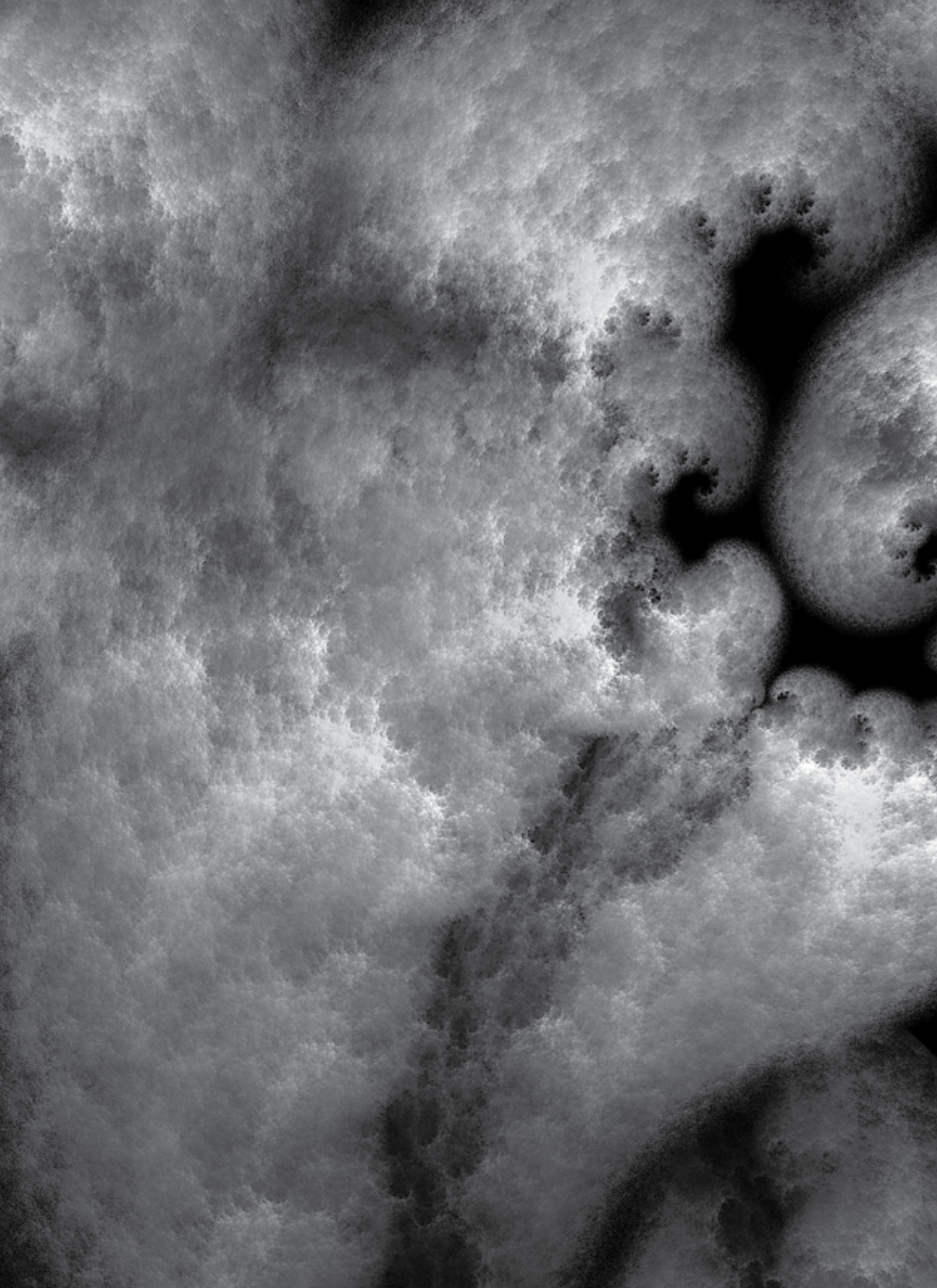

PHILIP PULLMAN

SLAPTOJI
SANDRAUGA

~ DULKĖS KNYGA ~

SLAPTOJI
SANDRAUGA
DULKĖS KNYGA

Versta iš:
Philip Pullman
THE BOOK OF DUST.
THE SECRET COMMONWEALTH
David Fickling Books, Londonas, 2019

*Skiriama Nickui Messengeriui, puikiam poetui ir
nesutramdomam draugui*

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Tekstas, Philip Pullman, 2019

© Viršelio iliustracija, Andrej Ferez, 2020

Pirmą kartą 2019 metais anglų kalba Jungtinėje Karalystėje pavadinimu
The Book of Dust. The Secret Commonwealth išleido *David Fickling Books*.
Lietuvių kalba išleista susitarus su *Philip Pullman care of United Agents*,
Londonas, Jungtinė Karalystė.

Visos teisės saugomos.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Aidas Jurašius, 2021

© Leidykla „Nieko rimto“, 2021

ISBN 978-609-441-776-4

PHILIP PULLMAN

SLAPTOJI
SANDRAUGA
DULKĖS KNYGA

Iš anglų kalbos vertė Aidas Jurašius

Vilnius
2021

TURINYS

- AUTORIAUS ŽODIS...7
- 1 MĖNESIENA IR PRALIETAS KRAUJAS... 9
 - 2 JŲ DRABUŽIAI KVEPĖJO ROŽĖMIS...24
 - 3 SAUGOJIMO KAMERA...34
 - 4 KOLEDŽO SIDABRAS...51
 - 5 DAKTARO ŠTRAUSO DIENORAŠTIS...70
 - 6 MISIS LONSDEIL...83
 - 7 HANA RELF...108
 - 8 LITL KLARENDONO GATVĖ...129
 - 9 ALCHEMIKAS...150
 - 10 LINĖJAUS KAMBARYS...176
 - 11 MAZGAS...202
 - 12 MIRUSI MĖNESIENA...227
 - 13 DIRIŽABLIŠ...249
 - 14 KAVINĖ „KOSMOPOLITAN“ ...268
 - 15 LAIŠKAI...290
 - 16 LIGNUM VITAE...310
 - 17 KALNAKASIAI...342
 - 18 MALKOLMAS ŽENEVOJE...362
 - 19 UŽTIKRINTUMO PROFESORIUS...383
 - 20 ŽMOGUS-KROSNIS...409

- 21 NELAISVĖ IR PABĖGIMAS...441
- 22 PATRIARCHO NUŽUDYMAS...462
 - 23 KELTAS Į SMIRNĄ...485
 - 24 TURGUS...505
- 25 PRINCESĖ KANTAKUZINA...523
- 26 ŠVENTOJO TIKSLO BROLIJA...535
 - 27 KAVINĖ „ANTALIJA“...553
 - 28 MIRIORAMA...578
- 29 NAUJIENOS IŠ TAŠBULAKO...592
 - 30 NORMANAS IR BARIS...616
 - 31 MAŽOJI LAZDA...638
 - 32 SVETINGUMAS...650
 - 33 MIRĖS MIESTAS...685
 - PADĖKOS...695

☺ AUTORIAUS ŽODIS ☺

„Slaptoji sandrauga“ – antroji „Dulkės knygos“ dalis. Laira Auksaburnė, anksčiau vadinta Laira Belakva, buvo ir ankstesnės trilogijos „Jo tamsiosios jėgos“ pagrindinė veikėja. Tiesą sakant, ta trilogija prasideda ir baigiasi jos vardu. Anoje istorijoje jai buvo vienuolika ar dvylika metų.

Pirmoje „Dulkės knygos“ dalyje „Gražioji laukinė“ Laira buvo dar kūdikis. Nors visa istorija sukosi apie ją, pagrindinis tos knygos veikėjas yra vienuolikos metų berniukas Malkolmas Polstedas.

Šioje knygoje mes peršokame maždaug per du dešimtmečius. „Jo tamsiųjų jėgų“ įvykiai yra nutikę prieš dešimt metų, ir Malkolmas, ir Laira dabar jau suaugę. „Gražiosios laukinės“ įvykiai – dar toliau praeityje.

Bet viskas turi savo pasekmes, ir kartais poveikis to, ką padarėme kadaise, iki galo išryškėja tik praėjus daugybei laiko. Tuo pat metu ir pasaulis juda į priekį: vieni įgyja galią ir įtaką, kiti – ją praranda, o suaugusių žmonių bėdos ir rūpesčiai nebūtinai yra tokie pat kaip vaikystėje. Kaip jau minėjau, Laira ir Malkolmas dabar nebe vaikai.

Philip Pullman

Viskas, kuo įmanoma patikėti, yra tiesos atvaizdas.

William Blake

MĖNESIENA IR PRALIETAS KRAUJAS

Šventosios Sofijos koledže, mažyčiame darbo kambaryje-miegamajame, ant palangės gulėjo Panteleimonas, Lairos Belakvos, dabar vadinamos Laira Auksaburne, deimonas ir kaip įmanydamas stengėsi nieko negalvoti. Bet suvokė jis viską: ir pro prastai užsidarantį pakeliamąjį langą besiskverbiantį šaltį, ir nuo žibalinės lempos, pastatytos ant stalo, sklindančią šiltą šviesą, ir lauke įsitvyrojusią tamsą, ir Lairos rašiklio krebždėjimą. Panui dabar labiausiai šito ir norėjosi – šalčio ir tamsos. Jam šitaip begulint, atsukant šalčiui tai priekį, tai nugarą, troškimas išeiti į lauką galiausiai pasidarė stipresnis už nenorą kalbėtis su Laira.

– Atidaryk langą, – paprašė jis. – Noriu išeiti.

Lairos rašiklis nustojo krebždėti, ji atsistūmė kėdę ir atsistojo. Panteleimonas matė stikle virš naktinio Oksfordo plevenantį jos atspindį. Netgi įžiūrėjo jos veide maištingo nepasitenkinimo išraišką.

– Žinau, ką ketini sakyti, – tarė Panas. – Žinoma, kad būsiu atsargus. Nesu juk kvailas.

– Tam tikru požiūriu esi, – atsakė Laira.

Ji atidarė langą ir prirėmė jį pirma po ranka pasitaikiusia knyga.

– Tik ne... – pradėjo sakyti jis.

– Ne, aš neuždarysiu lango, Panai, tik sėdėsiu sušalusi, kol tu teiksiesi grįžti namo. Aš taip pat nesu kvaila. O dabar nešdinkis.

Jis išsmuko pro langą ir įsikibo į koledžo sieną dengusią ge-
benę. Laira išgirdo vos juntamą šlamesį, bet po akimirkos nutilo
ir jis. Panui nepatiko tai, kaip dabar jie vienas su kitu bendravo
arba, tiksliau sakant, nebendravo: tai buvo pirmi jų žodžiai per
visą šią dieną. Bet jis nežinojo, ką daryti, Laira – taip pat.

Lipdamas siena žemyn, pusiaukelėje Panas aštriais lyg adatos
dantimis sučiupo pelę, ketino ją suėsti, bet, didžiulei jos nuosta-
bai, persigalvojo ir paleido. Tada pritūpė ant storos gebenės šakos
ir pasigardžiuodamas traukė į save visus kvapus, mėgavosi nepa-
stoviais vėjo gūšiais, visa aplink jį besidriekiančia naktimi.

Bet Panas neketino pamiršti ir atsargumo. Jam reikėjo nerimauti
dėl dviejų dalykų. Pirmiausiai dėl balto lopinėlio ant kaklo – labai
jau jis išsiskirdavo ant jo rausvai rudo miškinės kiaunės kailio. Bet
nuleisti galvą ir greitai bėgti nebuvo ypatingas vargas. Kita prie-
žastis laikytis atsargumo buvo gerokai rimtesnė. Pamačius Paną
niekam ir į galvą nešautų, kad tai miškinė kiaunė: jis tikrai visais
aspektais atrodė kaip miškinė kiaunė, bet vis dėlto buvo deimo-
nas. Labai sunku apibrėžti skirtumą, tačiau Lairos pasaulyje visi
žmonės tučtuojau tai būtų perpratę taip pat lengvai, kaip jie atpa-
žįsta kavos kvapą ar raudoną spalvą.

Nuo žmogaus atsiskyręs deimonas arba žmogus, atsiskyręs nuo
deimono, buvo keistas, mįslingas, neįmanomas dalykas. Joks
paprastas žmogus šito negalėtų, nors sklido kalbos, kad raganos
sugeba. Laira ir Panas turėjo ypatingą galią, įgytą prieš aštuone-
rius metus mirusiųjų pasaulyje. Grįžę namo į Oksfordą po šito
keisto nuotyčio, jie niekam apie tai nepasakojo ir dėjo didžiausias
pastangas, kad išlaikytų tai paslapyje, bet kartais – pastaruoju
metu vis dažniau – jie tiesiog turėjo atsiskirti vienas nuo kito.

Taigi Panas laikėsi šešėlių ir bėgo per krūmus ir aukštą žolę, palei didžiulę gražiai nušienautą Universiteto parko teritoriją, visais savo pojūčiais jausdamas naktį, nekeldamas jokio triukšmo, laikydamas galvą nuleistą. Anksčiau tą vakarą lijo, tad žemė buvo minkšta ir šlapia. Pribėgęs purvo klaną Panas pritūpė ir prigludo kaklu ir krūtine, kad purvas paslėptų jo išdavikišką baltą dėmę ant kailio.

Iš parko jis pateko į Benburio gatvę, tada išlaukė akimirkos, kai joje nebuvo pėsčiųjų, tik viena mašina tolumoje, ir leidosi bėgti. Kitoje gatvės pusėje Panas įsmuko į sodą prie didžiulio namo ir nudūmė toliau: brovėsi pro gyvatvores, lipo per sienas, lindo po tvoromis, skuodė per pievas. Nuo Jericho ir kanalo jį skyrė vos kelios gatvės.

Kai pasiekė dumbliną pakrantės taką, Panas pasijuto saugesnis. Čia jį slėpė krūmai ir aukšta žolė, be to, čia augo ir medžiai, o į juos jis užsikardavo taip pat greitai, kaip padegamosios virvutės ugnis pasiekia paraką. Ši pusiau laukinė miesto dalis jam patiko labiausiai. Panas maudėsi visuose po Oksfordą išsimėčiusiuose vandens telkiniuose: ne tik kanale, bet ir daugelyje pačios Temzės vietų, jos intake Červele, o kur dar nesuskaičiuojama daugybė nuo jų atvestų upokšnių, skirtų malūnui varyti ar tiekti vandenį dirbtiniam tvenkiniui. Kai kurie jų tekėjo po žeme ir buvo nematomi, kol neištrykšdavo iš po kokio nors koledžo sienos, už kapinių ar alaus daryklos.

Ten, kur vienas iš tokių upelių visai priartėjo prie pat kanalo ir juos skyrė tik pakrantės takas, Panas perbėgo nedideliu geležiniu tiltu ir nudūmė pasroviui per plačius ir atvirus nuomojamų daržų

plotus, besidriekiančius į pietus nuo Okspenso galvijų turgaus ir į rytus nuo Karališkojo pašto skyriaus, esančio šalia geležinkelio stoties.

Švietė pilnatis, pro dangumi bėgančius debesis matėsi kelios žvaigždės. Šviesa kėlė didesnę pavojų, bet Panui patiko tokia šalta, sidabrinė, ryški mėnesiena. Jis sėlino daržais, pro Briuselio ir žiedinius kopūstus, svogūnus ir špinatus, keldamas triukšmo neką daugiau už šešėlį. Galiausiai pasiekė įrankių pašiūrę ir užšokęs atsigulė ant jos kieto, toliu klotu stogo, o tada pažvelgė per plačią pievą į pašto pastatą.

Atrodė, kad tai vienintelė vieta visame mieste, kur iki šiol verda gyvenimas. Panas ir Laira buvo čia keletą kartų atėję ir stebėjo, kaip iš šiaurės ir pietų atrieda traukiniai, kaip jie stovi perone leidami garus, kol darbininkai iškrauna maišus su laiškais ir ryšuliais į didžiules dėžes ant ratukų ir stumia jas į didžiulį metalu apkaltą angarą, kur bus išrūšiuotas Londonui ir žemynui skirtas paštas, o paskui, iš ryto, išskraidintas dirizabliu. Dirizablis sklandė pririštas netoliese: jis sūpavosi vėjyje, virvėms vis tarkštelint atsimušus į švartavimosi stiebą. Šviesos krito ant platformos, švartavimosi stiebo, virš Karališkojo pašto skyriaus durų. Geležinkelio atšakose bildėjo traukinių vagonai, kažkur su trenksmu užsidarė metalinės durys.

Panas pastebėjo, jog jam iš dešinės daržuose kažkas juda, ir labai lėtai pasuko galvą, kad geriau įsižiūrėtų. Palei kopūstų ir brokolių lysvę sėlino katė, ji ketino sumedžioti pelę, bet jai nespėjus mestis į priekį tylus, baltas, už Paną didesnis pavidalas staiga krito iš dangaus ir tą pelę pačiupo, o tada vėl pakilo vengdamas katės lenčių. Plasnodama be jokio garso pelėda nuskrido prie medžio už

Peredaizo aikštės. Katė pritūpė ir, rodos, apmąstė, kas čia nutiko, o paskui vėl leidosi į medžioklę tarp daržovių lysvių.

Dar aukščiau pakilęs mėnulis buvo ryškus, debesų beveik nebeliko, tad Panas nuo pašiūrės stogo galėjo viską aiškiai matyti daržuose ir galvijų turguje. Šiltnamiai, kaliausės, cinkuoti galvijų aptvarai, vandens statinės, tvoros, supuvusios ir palinkusios, stačios ir tvarkingai nudažytos, surištos žirnių atramos, panašios į kailiais nepridengtus vigvamus – viskas buvo nušviesta tylios mėnesienos lyg scena, paruošta vaiduoklių vaidinimui.

Panas sušnibždėjo:

– Laira, Laira, kas mums nutiko?

Atsakymo nebuvo.

Iškrautas pašto traukinys šaižiai švilptelėjo ir pajudėjo. Bet jis, užuot važiavęs iškart už daržų upę kertančiu ir į pietus vedančiu geležinkeliu, lėtai pariedėjo į priekį, paskui, garsiai žvangant vagonams, pasuko į šalutinę atšaką. Nuo variklio pakilo garų debesis, bet jį tučtuojau sutaršė ir nunešė šaltas vėjas.

Kitoje upės pusėje, anapus medžių, pasirodė kitas traukinys. Jis negabeno pašto, nesustojo depe ir pavažiavo trimis šimtais jardų toliau iki pačios geležinkelio stoties. Panas spėjo, kad tai lėtasis vietos traukinys iš Redingo. Jis išgirdo, kaip tolumoje sušnypščia garai ir sucypia stabdžiai.

Ir tada dar kažkas sujudėjo.

Panui iš kairės, kur upę kirto geležinis tiltas, palei tankiai nendrėmis apaugusią pakrantę, ėjo žmogus: buvo panašu, kad jis skuba, bet tuo pačiu ir slapstosi.

Panas tučtuojau nušoko nuo stogo ir tyliai nuskuodė per svingūnų ir kopūstų lysves to žmogaus pusėn. Pralindęs pro tvoras

ir apibėgęs aprūdijusį plieninį vandens baką jis pasiekė daržų pakraštį, o tada pro aplūžusios lentų tvoros tarpą pažvelgė į žolę apaugusią pievą.

Žmogus ėjo Karališkojo pašto pusėn, vis atsargiau, kol galiausiai sustojo prie ant kranto augusio gluosnio už šimto jardų nuo pašto vartų, beveik tiesiai prieš tą vietą, kur už daržo tvoros gūžėsi Panas. Net ir žvitrios Pano akys vos galėjo jį įžiūrėti šešėliuose: jei bent akimirkai jas būtų nusukęs, būtų apskritai pametęs tą tamsų pavidalą.

Paskui – nieko. Tas žmogus tarsi dingo. Praėjo minutė, antra. Mieste, Panui už nugaros, ėmė skambinti tolimi varpai, kiekvienas po du kartus – pusė valandos po vidurnakčio. Panas žvelgė į medžius prie upės. Netoli, į kairę nuo gluosnio, augo senas ąžuolas, šią žiemos naktį be lapų jis atrodė nuogas ir atšiaurus. O į dešinę...

Dešinėje kitas tamsus pavidalas lipo per Karališkojo pašto pastato vartus. Jis nušoko ant žemės, o paskui nuskubėjo palei pakrantę prie gluosnio, kur laukė pirmasis žmogus.

Debesys kelioms sekundėms uždengė mėnulį, tad Panas, laikydamasis šešėlio, pralindo pro tvorą ir iš visų jėgų nušokavo per šlapią žolę prie ąžuolo, stengdamasis laikytis kuo tyliau, prisimindamas pelėdą ir besislepiančią vyrą. Vos pasiekęs medį tučtuojau į jį įsikorė, tvirtai išplėstais nagais kabindamasis į žievę, paskui užsiropšė ant aukštos šakos, nuo kurios, vos pasirodžius mėnuliui, aiškiai matėsi gluosnis.

Vyras iš pašto pastato skubėjo prie gluosnio. Kai beveik jį pasiekė, sulėtino žingsnį ir ėmė įdėmiai stebėti šešėlius. Tada pirmasis vyras žengė priekin ir tyliai kažką pasakė. Antrasis atsakė tokiu pat

šnabždesiu, o tada jie abu pasitraukė į tamsą. Vyrai buvo per toli, kad Panas girdėtų, ką jie kalba, bet jiedu šnekėjosi tarsi nusikaltimo bendrininkai. Jie buvo susitarę čia susitikti.

Abiejų deimonai buvo šunys: vieno, regis, mastifas, antro – kažkokios rūšies trumpakojis. Į medį šunys neįliptų, bet užuosti jį galėjo, tad Panas dar stipriau prisispaudė prie storos šakos. Jis girdėjo tylų šnabždesį, bet žodžių išskirti negalėjo.

Tarp aukštos vielinės pašto skyriaus tvoros ir upės driekėsi takelis, ateinantis iš atviros pievos palei daržus ir vedantis geležinkelio stoties link. Tai buvo įprastas kelias, kuriuo galėjai pasiekti stotį iš Sent Ebės parapijos ir siaurų gatvelių, vingiuojančių tarp namų netoli dujų gamyklos. Žvelgdamas nuo ažuolo šakos Panas matė didesnę tako dalį nei vyrai apačioje, tad anksčiau už juos pastebėjo kažką ateinantį nuo stoties pusės: pakelta palto apykakle gindamasis nuo šalčio, artėjo dar vienas žmogus.

Tada iš šešėlių po gluosniu pasigirdo „ššš“. Vyrai taip pat pastebėjo trečiąjį atėjūną.

Tą pačią dieną, tik anksčiau, elegantiškame XVII amžiaus pastate netoli Šventojo Petro katedros Ženevoje šnekėjosi du vyrai. Jie buvo knygų prigrūstoje antro aukšto patalpoje, jos langai išėjo į tylią, niūrios žiemos pusiaudienio šviesos nutviekstą gatvę. Ten stovėjo ilgas raudonmedžio stalas, ant jo buvo išdėlioti prespapjė, krūvos popierių, rašikliai ir pieštukai, stiklinės ir grafnai su vandeniu, bet vyrai sėdėjo ne ten, o krėsluose iš skirtingų pakurto židinio pusių.

Šeimnininkas Marselis Delameras ėjo generalinio sekretoriaus pareigas organizacijoje, neoficialiai žinomoje tokiu pavadinimu,

Philipas Pullmanas (g. 1946) – garsus anglų rašytojas, sukūręs daugiau nei 30 kūrinių suaugusiesiems ir vaikams. Rašytoją išgarsino fantastinė trilogija „Jo tamsiosios jėgos“, už kurią jis buvo gausiai apdovanotas: 1995 m. jam buvo įteiktas Karnegio medalis, 2002 m. už paskutinę trilogijos dalį rašytojas gavo garsiąją „Whitbread“ premiją, o 2005 m. – prestižinę A. Lindgren atminimo premiją. Nuo 2019 m. pagal trilogiją kuriamas ir transliuojamas televizijos serialas „Jo tamsiosios jėgos“ (angl. *His Dark Materials*).

„Slaptoji sandrauga“ – antroji trilogijos „Dulkės knyga“, papildančios minėtosios trilogijos istoriją ir išsamiau papasakojančios apie Dulkę bei herojės Lairos kovą su Magisteriumu, knyga. Joje autorius skaitytojus nukelia į dar vėlesnius laikus, nei vaizduojama pirmojoje trilogijoje, taigi Laira jau nebe vaikas. Po sunkių išgyvenimų mirusiųjų krašte ir atsiskyrimo su pirmąja meile jos laukia ne ką lengvesni laikai. Merginos ir jos deimono Panteleimono santykis negrįžtamai pasikeitė ir jiems kuo toliau, tuo sunkiau sugyventi drauge. Pamažu Lairos protą užvaldo racionalumas, neleidžiantis matyti aplink esančių stebuklų. Be viso to, Magisteriumas darosi įžūlus kaip niekad...

TRIOLOGIJĄ „JO TAMSIOSIOS JĖGOS“ SUDARO ŠIOS KNYGOS:

„AUKSINIS KOMPASAS“
„AŠTRUSIS PEILIS“
„GINTARINIS ŽIŪRONAS“

TRIOLOGIJĄ „DULKĖS KNYGA“ SUDARO ŠIOS KNYGOS:

„GRAŽIOJI LAUKINĖ“
„SLAPTOJI SANDRAUGA“
TREČIOJI KNYGA DAR RAŠOMA

Redaktorė Danguolė Vanagaitė

Korektorė Goda Baranauskaitė-Dangovienė

Maketavo Miglė Dilytė

Tiražas 3000 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT–11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT–08217 Vilnius

Po visko, ką Lairai teko patirti ir kur nukeliauti, ji subrendo ir pradėjo didžiausią kelionę – į save. Kokios gyvenimo aplinkybės ją pavertė tuo, kuo ji yra dabar? Ar galėjo viskas būti kitaip, jei ji būtų priėmusi kitokius sprendimus? Kas yra tikra, o kas ne? Ar ji pervertina protą pamiršdama savo širdį? Ar ji tikrai neturi vaizduotės? Kaip išsilaisvinti iš nuolat gaubiančio sielvarto? Visi šie klausimai be galo kankina. Tačiau Laira priversta juos neišvengiamai apmąstyti, jei nori susigrąžinti savo sielos dalį – deimoną Panteleimoną, kuris ją palieka pats. Be vidinių išgyvenimų, ir toliau vyksta kova su Magisteriumu, siekiančiu dar vieno perversmo.

Metas Lairai ir vėl leistis į kelią...

Skaityk ir pirmąją trilogijos „Dulkės knyga“ dalį bei seriją „Jo tamsiosios jėgos“, nuo kurios viskas ir prasidėjo!

www.niekorimto.lt

Užsik, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-776-4

9 786094 417764